

Nazim Əhmədli "Sənsiz" – dedi... Mən isə...

İnsan o zaman özünü ifadə edir ki, onun genetik kodu, yəni özünün kimliyi bir foto kimi, rəsm kimi hər zaman gözünün önündə olur. Özünü özünə köçürməklə yanaşı, özünü özündə təqdim etməyi də bacarır. Bu mənada genetik kod həm də qeyri-rəsmi kimlikdi. Sən bununla həm çevrəndə, həm maddi, həm də mənəvi dünyanda özünü göstərir, tanıdır, ya sevdilir, ya da unutulursan. Bax, bu anlamda iç dünyası ən munis duyğularla cilalanmış insan daha həssas olur. Onun bu həssaslığı da bəzən üzüntünü, sarsıntını, ağrı-acını daha çox çəkir və yaşamaq zorunda qalır. Mən bunu Allahın sevdidiyi bəndəsinə özəl münasibəti hesab edirəm. Əgər mən sevginin ağrı-acısını, həsrətini, vüsalını, yuxusuz gecəsini, xəyalını, hətta göz yaşını yaşaya bilirsə, bu, bir Allah mükafatıdır. Deməli sevgi üçün - özəl dünyanın sahibidi. Və...

Təbii ki, şair olan həm də bir ilham pərisinin sevdəlisidi. O ilham pərisi bütün məqamlarda şairin, ruh adamının üreyi ilə yanaşı, həm də çiyində əyləmiş bir mələkdidi. Hara boylansa onu görəcəkdidi. Kimsə bunu yoza da bilər. Amma fərq etmir. Ona görə ki, ilham pərisi həm də həyatdakı, gerçəklikdəki sevginin bənzəridi, oxşarıdı. Şairlər sevgilərini həmin ilham pərisinin, yəni ikinci adamın dili ilə oxucuya çatdırır. Deməli, "inanma şair sözü yalandı" epiteti də əslində məhz həmin o ilham pərisinə hesablanıbdır. Deməli, bu məqamda Nazim Əhmədlinin sevgi duyğuları oxucuya birbaşa yox, dolayısı ilə ilham pərisinin vasitəsilə çatdırılır. Nazim Əhmədli vurğulayır ki:

**Getdin, intizarda qoyduğun könül,
qəfəsdə çırpınan quş idi sənsiz.
həsrətin ələndi soyuq qar kimi,
ürəyim köksümdə üşüdü sənsiz;**

Təbii, həm də insanın könlünü ovudacaq qədər səmimi bir üslubda ifadə olunmuş bir sevgi gerçəkliyi həqiqətən ruha xoş gəlir. Çün-

ki qəfəsdə çırpınan quşun oxşarı, bənzəri kimi ortaya gəlmiş ürək əsl həqiqətdə sevgi anını məhz belə yaşayır. Bu anın bir oxucu, bir izləyici kimi mənə yaratdığı assosiasiya hardasa elə Nazimin günündə olmağımdı. Ona görə mən də Nazimsayağı deyirəm:

**atıb getdin, nə deyim,
seçim sənin, söz sənin.
Alt-üst etdin, nə deyim,
Ocaq sənin, köz sənin.**

Bu müraciətin arxasında həm də aşıqın, yəni indiki məqamda şairin gerçəklik önündə susqunluğu ilə yanaşı, həm də bir çaşqınlığı da var. Çünki gözləmədiyi anda, gözləmədiyi məqamda atılmaq, tərk edilmək təkcə vurulan zərbə deyil, o həm də bir anlıq hər şeyi alt-üst etmək, həm də özünü də yaddan çıxartmaqdi. Bir anda ki, sən özünü yaddan çıxarırsan, demək həmin an sənə deməyə sözün də olmayacaq. Bax, bu yerdə köhnə kişilər demiş Kərəmi ağlamaq tutur. Bu bir an çəkir. Həmin o bir anda artıq toparlanırsan. Nə deyəcəyini və necə ifadə edəcəyini qərarlaşdırırsan və köməyinə Nazim Əhmədli gəlir:

**dərdim intizarda, dərdim səbirsiz,
boşalıb dağılan yurdum səbirsiz,
dünya mənə görə səssiz, səmirsiz
dünya mənə görə boş idi sənsiz;**

Bu misralar, bu bənddəki məntiq təkcə içində olduğum anın ifadəsi, rəsmi, mənzərəsi deyil, o həm də yalnız özünün gördüyü, özünün çəkdiyi yükün, ağrının ifadəsidir. Bu özünüifadə müəyyən qədər daxili təsəlli olsa da, amma həm də sənsizliyin ilk fəsadlarının etirafıdır, dilə gətirilməsidir. İstər oxucu, istər elə bu şeirin ünvanladığı ilham pərisidi, bir az da çıpaq desəm, həmin o ünvan sahibi azacıq da olsa, nələr baş verdiyini hiss edir. Lap ola bilsin ki, bu onu öz varlığına da köçür, axı söhbət sevgidən gedir, onun yaşantılarından bəhs olunur. Deməli, azacıq, necə dəyərlər iynə ucu boyda hissiyyatlı olan aşıq və yaxud məşuq bürüzə verməyə də, içində bir ahın qurbanı olacaq. Bu ah isə itirilən, öldürülən sevginin bəlkə də son nəfəsidir, son çıxışıdır... Hə, bax reallığın, yəni sevgi yaşamının şəkli budur. Bu həm də o deməkdir ki:

**Mən nəfəsdən od alan,
Baxışından odlanan...
Bu küçələr, o dalan -
Cığır sənin, iz sənini!**

Deməli, hər şey sənə aiddi, küçə də, yol da, nəfəs də, baxış da... Sənə aid olanları aparmaq gücü isə sənə yoxdu. Ona görə ki, sevgini verən sevginin dünyaya gelişinə "OL" deyən onu bütöv yaradıb. İki qütbün, iki tərəfin, iki üreyin istəyi, bütövlüyü üçün. Deməli, birinin çəkilməsi, getməsi yalnız ağrı, sızıltı, tənhalıq, bir az da obrazlı desəm şikəstlik yaradır. Bax, ona görə deyirəm ki, sən artıq ikimizə aid olanı öz payın kimi götürüb getmək gücündə deyilsən və ikimizin olan sevgi birimizin çəkilməsi ilə sadəcə yarımcı olur. Bu yarımcılıq da Nazim Əhmədlinin məntiqinə söykənsək belə ifadə olunur:

**yol çəkən gözlərim qalıb mürğülü,
qəlbimə min yarpaq həsrət bükülü,
soruş, təkbaşına hicran yükünü
ürəyim bəs necə daşıdı; sənsiz?..**

Gördünüzmü, Nazim də mən deyənə dedi. O da vurğuladı ki, sən heç nəyi aparmaq gücündə olmadın. Əgər aparmırsansa bəs onda mənə daşdırdığın - yaşadığın nədi? Və bir də əgər daşıyıb, yaşayırsansa onda bu sənsizlik-dirmi?!..

Bax, yaranan bu suallar elə Nazimin elə əvvəldən dediklərinin sözlə çəkilən rəsmi idi. O rəsmi müəllifi ilk baxışdan Nazim olsa da o fırçanın rəngləri ilham pərisindən gəlirdi. Deməli, iki ürək bir şəkili çəkirdi. Mən də bu mənzərəni seyr edə-ədə öz dünyamın rəngləri içərisində öz sevgimin, öz yaşamımın rənglərini axtarıram. Lap konkret desəm, Səni görmək istəyirəm!

O istək Nazimin istəyini öncə dediyim kimi, mənə yaratdığı assosiasiyasıdı! Axı mən də sənsizəm.

O sənsizliyin açarını, "simsimin"-i tapa bilmirəm. Ona görə də sənə olan hər şeydə özümü görürəm, özümü gördüyüm yerdə də elə sən varsan. Deməli:

**Dünya gerçək və yalan,
Bir xəzan var, bir talan...
Köçüb gözümdə qalan -
Baxış sənini, göz sənini.**

Hə, Nazim Əhmədlinin bir kövrək şeirinin işığında tərəddüd etmədən gözümlə yubub getdiyim yolun hər iki tərəfində hiss etdiyim, gördüyüm bir reallıq vardı. Bu çiçəklərin arasından keçib sənsizlikdən səni günlərə gedən yol idi. Bütün yollar kəsişdiyi kimi görüşdürə də bilir. Elə bu ümidlə Nazim Əhmədliyə, həm də özümə "yolumuz açıq olsun!" deyirəm.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU